

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“วิติกุณมกิลเลส — กิลเลสที่มีกำลังที่ล่องเป็นทุจริตกรรม”

วิติกุณมกิลเลส อ่านตามภาษาบาลีว่า วี - ดิก - กะ - มะ - กิ - เล - สะ มาจากคำว่า **วิติกุณม** (การก้าวล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ พุตเท็จ เป็นต้น) กับคำว่า **กิลเลส** (เครื่องเศร้าหมองของจิต) รวมกันเป็น **วิติกุณมกิลเลส** หมายถึง กิลเลสที่มีกำลังกล้าหรือมีกำลังมาก จนสามารถล่องเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ ได้ เช่น เมื่อถูกความโลภครอบงำมีกำลังก็สามารถลักทรัพย์ของผู้อื่นได้ เมื่อถูกโทสะคือความโกรธ ความขุ่นเคืองใจครอบงำมีกำลัง ก็สามารถประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่น จนถึงกับฆ่าก็ได้ เป็นการแสดงถึงความเกิดขึ้นเป็นไปของกิลเลสที่สะสมมาจนมีกำลัง ซึ่งเป็นโทษโดยส่วนเดียวเท่านั้น ก็ย่อมเป็นเครื่องเตือนใจที่ดีว่า จะประมาทกำลังของกิลเลสไม่ได้เลย เพราะกิลเลสที่มีกำลังมากมีกำลังกล้า ก็มาจากการสะสมไปที่ละเล็กทีละน้อยนั่นเอง

ข้อความในพระสูตรต้นปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ภัททियสูตร แสดงให้เห็นถึงกิลเลสมี โลภะ เป็นต้น ที่สะสมมา ซึ่งเป็นโทษเป็นภัยโดยส่วนเดียว ดังนี้ว่า

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสถามว่า ดูกร ภัททियะ ท่านจะพึงสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ความโลภเมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ หรือ เพื่อมิใช่ประโยชน์ ?

ภัททियลิจฉวี กราบทูลว่า เพื่อมิใช่ประโยชน์ พระเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า ดูกร ภัททियะ ก็บุคคลผู้โลภมาก ถูกความโลภ ครอบงำย่ำยีจิต ย่อมฆ่าสัตว์ก็ได้ ลักทรัพย์ก็ได้ คบชู้ก็ได้ พุตเท็จก็ได้ ย่อมชักชวนผู้อื่นเพื่อความเป็นอย่างนั้นก็ได้ ข้อนี้อย่อมเป็นไปเพื่อมิใช่ประโยชน์ เพื่อทุกข์ตลอดกาลนานหรือ?

ภัททियลิจฉวี กราบทูลว่า อย่างนั้น พระเจ้าข้า.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโดยนัยประการต่าง ๆ ทั้งพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม ก็เพื่ออุปการะเกื้อกูลแก่ผู้ที่ยังมีกิลเลสอยู่อย่างแท้จริง กิลเลส เป็นสภาพธรรม ที่มีจริง เป็นนามธรรม เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เวลาที่กิลเลสเกิดขึ้นนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะตัวเขาเองเท่านั้น ยังมีสภาพธรรมอื่นๆ เกิดร่วมด้วยและจะต้องเกิดร่วมกับอกุศลจิตเท่านั้น กิลเลสจะเกิดร่วมกับอกุศลจิตเท่านั้น เกิดร่วมกับธรรมฝ่ายดีไม่ได้เลย นี่คือความเป็นจริง กิลเลสมีมากมายหลายประการ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้โดยละเอียด โดยประการทั้งปวง ที่สำคัญ กิลเลส ไม่ได้อยู่ในตำราเลย แต่มีจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมไม่ได้ศึกษาพระธรรมจะ ไม่รู้เลยว่า มากไปด้วยกิลเลสแค่ไหน เช่น โลภะ (ความติดข้อง ยินดีพอใจ) โทสะ (ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ ความไม่พอใจ) โมหะ (ความหลง ความไม่รู้) มานะ (ความสำคัญตน) มิจฉาทิฏฐิ

(ความเห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง) **วิจิกิจจา** (ความลึกลับในสภาพธรรม) **อหิริกะ** (ความไม่ละอายต่อกุศลธรรม) **อนัตตปปะ** (ความไม่เกรงกลัวต่อกุศลธรรม) เป็นต้น ทั้งหมดนั้น เป็นธรรมที่มีจริง เป็นอกุศลธรรม ที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน

กิเลสมี ๓ ระดับ คือ กิเลสชั้นหยาบ เห็นได้จากการประพฤติกุจจริตกรรมประการต่างๆ เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พวดเท็จ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า กิเลสนั้นหยาบ และมีกำลัง, ถ้าเป็นกิเลสที่ไม่ถึงกับล่องลอยออกมาเป็นกายทุจริต วาจทุจริต เมื่อเกิดแล้วแต่ยังไม่แสดงออกให้รู้ได้ในขณะนั้นๆ เป็นกิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิต เช่น ความขุ่นใจมี แต่ไม่พูด ไม่แสดงออกทางกาย ทางวาจา หรือ โลภะมี แต่ไม่แสดงออก ก็ไม่มีผู้อื่นรู้ว่ามียโลภะกิเลสที่เกิดขึ้นทำกิจการงานร่วมกับจิต กิเลสชั้นนี้เป็นกิเลสที่เกิดขึ้นกลุ่มรุ่มจิตแต่ยังไม่ถึงกับล่องลอยหรือกระทำทุจริตกรรม แต่กิเลสชั้นหยาบและกิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิตจะเกิดได้ก็เพราะเหตุว่ามีกิเลสชั้นละเอียดที่สะสมนอนเนื่องอยู่ในจิต คืออนุสัยกิเลส พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ว่าการที่จะดับกิเลสหมดสิ้นเป็นสมุจเฉท (ถอนขึ้นอย่างเด็ดขาด) ต้องดับอนุสัยกิเลสซึ่งเป็นพืชเชื้อที่เป็นเหตุให้กิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิตและกิเลสชั้นหยาบเกิดขึ้นได้ สำหรับผู้ที่ไม่ใช่พระอรหันต์ อนุสัยกิเลสยังไม่ได้ดับเป็นสมุจเฉท ส่วนพระอรหันต์ไม่มีอนุสัยกิเลสและไม่มีกิเลสระดับใดๆ ทั้งสิ้น พระอรหันต์ไม่ว่าจะได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระพบสัมผัส ทานไม่หวั่นไหวไปด้วยอำนาจของกิเลส เพราะท่านดับกิเลสได้ทั้งหมดแล้ว แต่ผู้ที่ไม่ใช่พระอรหันต์ ย่อมหวั่นไหวไปด้วยอำนาจของกิเลสประการต่างๆ มีโลภะ โทสะ เป็นต้น กิเลสที่ปรากฏให้รู้ได้ในชีวิตประจำวัน ก็เป็นกิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิต กับชั้นหยาบ และที่รู้ว่ายังมีกิเลสชั้นละเอียดอยู่ ก็เพราะมีกิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิตและกิเลสชั้นหยาบ ล่องออกมาเป็นทุจริตกรรมทางกาย ทางวาจา นั้นเอง, เพราะเนื่องจากว่ายังมีกิเลสชั้นละเอียด จึงเป็นเหตุให้มีกิเลสชั้นกลุ่มรุ่มจิต และกิเลสชั้นหยาบเกิดขึ้นเป็นไป กิเลสชั้นละเอียดจะหมดไปได้นั้น เมื่อมีการอบรมเจริญปัญญา รู้ชัดในลักษณะของสภาพธรรมทั้งหลายที่ปรากฏตามความเป็นจริงของธรรมนั้นๆ เมื่อปัญญารู้แจ้งอริยสัจธรรม กิเลสชั้นละเอียดก็จะหมดสิ้นไปตามลำดับ การที่จะดับกิเลสได้นั้น ต้องด้วยการอบรมเจริญปัญญาเท่านั้น

กว่าจะดำเนินไปถึงการดับกิเลสได้นั้น ต้องเริ่มที่การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ไม่ขาดการฟังพระธรรม และจะต้องอาศัยกาลเวลาอันยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา ไม่ใช่เพียงแค่ชาติเดียว หรือสองชาติเท่านั้น เพราะฉะนั้น พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น ที่จะเป็นเครื่องเตือนที่ดี เป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้เห็นสภาพธรรมที่เป็นกิเลสตามความเป็นจริง พร้อมทั้งทรงแสดงให้เห็นถึงคุณของปัญญา ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่งดงาม เป็นสภาพธรรมที่ประเสริฐที่สุดในบรรดาธรรมที่เกิดขึ้นทั้งหลาย เพราะเหตุว่าบุคคลผู้มีปัญญาเท่านั้นที่จะสามารถดำเนินไปในหนทางที่ถูกต้องจนถึงการดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ทั้งหมดทั้งปวงนั้น จะขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย ให้เวลากับสิ่งที่มีค่าที่สุด เห็นค่าของพระธรรมแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗